

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

доктора економічних наук, професора

Котляревського Ярослава Вікторовича

на дисертаційну роботу Євтушенко Світлани Валеріївни

“Регулювання інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі”,

представлену на здобуття наукового ступеня кандидата економічних

наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління

національним господарством

1. Актуальність теми дослідження.

Підвищення конкурентоспроможності національної економіки як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках вимагає проведення зваженої обґрунтованої державної інвестиційної політики. З одного боку, спостерігається поглиблення техніко-технологічного відставання вітчизняних підприємств від світових лідерів, а з іншого, господарська діяльність вітчизняних підприємств здійснюється в умовах підвищеного ризику, обумовленого політичною, соціально-економічною нестабільністю, недостатністю та обмеженою доступністю фінансових ресурсів, зокрема для інвестиційних цілей, відповідно особливої уваги потребує проблема забезпечення інвестиційної безпеки на мезо- та макрорівні.

Разом з тим, доцільно зазначити, що оптимізація рівня інвестиційної безпеки не можлива без запровадження ефективних механізмів державного регулювання, які б враховували специфіку галузевої структури та забезпечували можливість своєчасної нейтралізації загроз за умов оптимального використання трудових, фінансових, матеріальних та інших ресурсів.

Таким чином, робота “Регулювання інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі” Євтушенко Світлани Валеріївни має науково-теоретичну та практичну значимість і присвячена надзвичайно актуальній на сьогодні проблемі удосконалення організаційно-економічного забезпечення та інструментарію регулювання інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі.

2. Оцінка змісту та ступеня обґрунтованості наукової новизни, висновків та рекомендацій дисертаційного дослідження.

Робота складається з 3 розділів, в яких дисертантка вирішує поставлену наукову проблему.

У першому розділі автором розглянуто та опрацьовано теоретичну частину щодо вивчення поняття “інвестиційна безпека галузі”, проаналізовано методичні підходи до оцінювання рівня інвестиційної безпеки галузі, а також аспекти державного регулювання інвестиційної безпеки галузі.

Другий розділ вивчає стан інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі, діагностика якого довела критично-низький рівень інвестиційної безпеки для підприємств видавничої справи і поліграфічної діяльності. Виявлено кризовий стан книговидавничої справи та ідентифіковано основні загрози інвестиційної безпеки, а також проблемні аспекти державного регулювання інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі.

У третьому розділі описано авторський підхід до формування програмно-проектного механізму регулювання інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі, який базується на використанні розроблених інструментів діагностики (матриці інвестиційної безпеки та індикаторної моделі). Визначено пріоритетні напрями державного регулювання інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі на внутрішньому та міжнародному ринку.

Основне наукове завдання дисертаційного дослідження полягає у визначенні шляхів підвищення ефективності державного регулювання та оцінюванні інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі, що є важливою та актуальною задачею підвищення конкурентоспроможності підприємств видавничо-поліграфічної галузі та національного господарства в цілому.

Висновки автора сформульовані чітко та логічно, впливають з результатів дослідження. Вони відображають зміст і новизну розроблених і поставлених до захисту наукових положень та практичних рекомендацій. Отримані автором наукові результати мають високий ступінь обґрунтованості, що підтверджується узагальненням значної кількості праць вчених-економістів, використанням

великого обсягу релевантної статистичної інформації, достатньою апробацією та рівнем впровадження у суспільну практику.

Дисертаційна робота виконана в рамках науково-дослідної роботи «Економічне забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств у процесі реалізації конкурентної політики держави» (номер державної реєстрації УкрІНТЕІ 0111U007820) кафедри економіки та менеджменту підприємства ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК».

Ознайомлення зі змістом дисертації і автореферату дозволяє констатувати глибину розроблення автором досліджуваної проблематики та суттєву новизну наукового доробку.

3. Наукова новизна отриманих результатів.

Основними результатами, що мають наукову новизну і характеризують особистий внесок автора, є:

- обґрунтовано засади формування програмно-проектного механізму регулювання інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі на основі матриць інвестиційної безпеки та індикаторної моделі оцінювання інвестиційної безпеки за базовими видами випуску продукції, які пов'язані між собою як загальний підхід (матриця) та інструмент деталізації оцінки впливу загроз інвестиційної безпеки (модель оцінювання) (стор. 165-178);

- удосконалено змістовне наповнення системи категорій інвестиційної безпеки шляхом розмежування її рівнів, а саме: безпеки підприємства, галузі, національного господарства та необхідності врахування узгодження економічних інтересів суб'єктів інвестиційної діяльності та відповідності внутрішньому та зовнішньому середовищу (стор. 31-36, 45-49);

- запропоновано структурування економічної безпеки галузі, яка, за критерієм напрямків господарської діяльності поділяється на три види: операційну, інвестиційну та фінансову, з виокремленням ресурсно-функціональних складових, що дало можливість: а) по новому класифікувати загрози; б) визначити індикатори загроз; в) оцінити вплив інвестиційних загроз галузі (стор.20-21, 57-59);

- запропоновано інноваційний підхід до діагностики рівня інвестиційної безпеки національного господарства, який враховує інвестиційну безпеку галузей національного господарства та достатність продуктивності галузей, що забезпечило більшу точність та об'єктивність оцінювання з огляду на врахування суперечливої взаємодії галузей у функціонуванні національного господарства (стор.37-44, 80-83, 88-90);

- вдосконалено методичні підходи визначення часткового показника економічної безпеки підприємства шляхом обґрунтування нової формули розрахунку $[(Zv-B)/B]$, де Zv – відвернений збиток, B – витрати, спрямовані на протидію загрозам], що сприяє більш об'єктивній оцінці інтегрального показника інвестиційної безпеки на рівні підприємства та галузі (стор.59-60);

- обґрунтовано методологічні засади функціональної моделі видавничо-поліграфічної галузі, яка відображає взаємодію між підсистемами (авторською, видавничою, поліграфічною) в процесі створення видавничої продукції в умовах динамічної множинності входів та виходів системи, що дало можливість комплексного врахування взаємодії елементів внутрішнього та зовнішнього середовища (стор.85-87, рисунок 2.1);

- ідентифікацію загроз інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі, що забезпечило можливість виокремлення конкретних об'єктів державного регулювання інвестиційної безпеки та запропонувати пріоритети протидії загрозам галузі та проектування змін до нормативно-правової бази (стор.142-152).

4. Достовірність і практична значущість одержаних результатів.

Достовірність практичних розробок автора підтверджена відповідними довідками про впровадження в підприємствах та учбових установах, зокрема: ПрАТ «Український науково-дослідний інститут спеціальних видів друку» корпоративного підприємства Державної акціонерної компанії «Укрвидавполіграфія» (довідка №52/1-02 від 26.06.2017 р.), ТОВ «Дорадо-Друк» (довідка №01/17-04 від 17.04.2017 р.), ВНЗ «Університет економіки та права

«КРОК» при викладанні навчальної дисципліни «Економіка підприємства» (довідка №213 від 30.06.2017 р.).

5. Відповідність дисертації та автореферату встановленим вимогам.

Дисертація є самостійною науковою працею, яка містить особисто отримані автором результати, що в сукупності вирішують конкретне наукове завдання щодо підвищення ефективності регулювання інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі. Наукові розробки, висновки й пропозиції, одержані автором особисто. Основний зміст дисертації викладено на 198 сторінках, матеріали дисертації проілюстровано 22 рисунками та 72 таблицями, робота має 16 додатків. Обсяг, структура та оформлення дисертації та автореферату в цілому відповідають встановленим вимогам щодо кандидатських дисертацій. Зміст автореферату відображає основні положення дисертаційної роботи. Автореферат є ідентичним дисертації за структурою та висновками.

6. Повнота викладу основних результатів у наукових виданнях.

Основні результати дисертаційної роботи викладено у 17 наукових працях, загальним обсягом 5,4 д.а., з них: 1 розділ у колективній монографії, 8 статей у наукових фахових виданнях, з яких 4 статті у фахових виданнях, зареєстрованих у міжнародних наукометричних базах, 7 публікацій апробаційного характеру.

7. Дискусійні положення та зауваження за змістом дисертації.

Оцінюючи в цілому достатній рівень розробки теоретико-методологічних і методичних положень, практичних рекомендацій, обґрунтованість наукових висновків та пропозицій, необхідно відзначити, що деякі положення дисертаційної роботи є дискусійними.

1. При проведенні огляду літературних джерел щодо визначення теоретичних засад дослідження інвестиційної складової економічної безпеки галузі, зокрема щодо вдосконалення понятійно-категоріального апарату в частині змістовного наповнення дефініцій «економічна безпека галузі», «інвестиційна

безпека галузі», «інвестиційна безпека національного господарства» доцільно було більше уваги приділити актуальним документам міжнародних організацій, а також науковим розвідкам провідних іноземних вчених за останні роки (с. 14-19).

2. При застосуванні автором синтезу щодо визначення рівнів економічної безпеки та побудові відповідної схеми для зосередження дослідження саме на фінансово-економічних взаємозв'язках на макрорівні доцільно було б використовувати структурні елементи групування інституційних одиниць відповідно до класифікації за Системою національних рахунків, зокрема сектор загального державного управління, фінансові та нефінансові корпорації, сектор домашніх господарств, сектор некомерційних організацій (стор. 20-21, рисунок 1.1).

3. У підрозділі 1.2 дисертаційної роботи (с. 37-60) автором проведено дослідження методичних підходів до оцінювання інвестиційної безпеки галузі, зокрема на основі використання кластерного аналізу, положень прибутково-інвестиційного підходу, галузево-диференційованої моделі прогнозування неплатоспроможності підприємств, що потребувало б більшої конкретизації та систематизації виявлених тенденцій і чинників щодо придатності до використання саме щодо аналізу видавничо-поліграфічної галузі.

4. У підрозділі 2.1. (стор.90-94) автором здійснено оцінювання рівня інвестиційної безпеки підприємств видавничо- поліграфічної галузі України. Виглядала б більш доцільною і логічною структуризація аналізу ефективності використання основних засобів підприємств поліграфічної діяльності, показників ефективності використання основних засобів підприємств видавничої діяльності та подальших результуючих індикаторів за групами великих, середніх та малих підприємств, що відповідає методичним засадам проведення статистичних спостережень Державною службою статистики України на основі чинної класифікації за видами економічної діяльності.

5. Викладені у підрозділі 2.2 (стор. 123-125, таблиця 2.22) авторські підходи до структуризації загроз інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі були б більш обґрунтованими при доповненні статистичними зведеннями

щодо джерел виявлених загроз, зокрема стосовно споживацьких уподобань, балансу вільного часу, витрат і ресурсів домогосподарств тощо.

6. При проведенні дисертантом ґрунтового аналізу стосовно програм державної підтримки видавничої діяльності (стор. 134-140), зокрема щодо встановленого режиму пільгового оподаткування, доцільно було розширити дослідження в частині урахування нормативно-правових та інституційних змін державного регулювання в контексті впровадження положень Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» від 1 липня 2014 року № 1555-VII (зі змінами і доповненнями), зокрема щодо можливих форм надання і потреб моніторингу державної допомоги.

7. У межах розроблених автором підходах до впливу загроз на стан інвестиційної безпеки галузі (стор. 152-158, рисунок 3.4) крім обґрунтованого структурно-логічного представлення більш детального висвітлення потребує інформаційна база кількісного та якісного оцінювання впливу чинників.

8. Проведене дисертанткою матричне моделювання щодо інвестиційної безпеки диференційовано підприємств поліграфічної та видавничої діяльності доцільно було доповнити узагальненою інтегрованою моделлю для всіх досліджуваних груп суб'єктів господарювання, зокрема для визначення перспектив впровадження моделі стосовно видавничо-поліграфічної галузі в цілому (стор. 168-171)

Висловлені зауваження і зазначені недоліки не знижують позитивну оцінку теоретичного рівня та практичного значення результатів дисертаційної роботи Євтушенко С. В.

8. Загальний висновок.

Дисертаційна робота Євтушенко Світлани Валеріївни виконана на високому науковому рівні, з використанням сучасних методів досліджень, являє собою завершене наукове дослідження, результати якого дозволяють вирішити актуальне науково-практичне завдання стосовно визначення шляхів підвищення ефективності державного регулювання та оцінки інвестиційної безпеки

видавничо-поліграфічної галузі. Тема роботи є актуальною, новизна одержаних наукових результатів, їх обґрунтованість і достовірність, а також практична цінність сформульованих положень і висновків в сукупності становлять необхідні підстави для висновку про те, що дисертаційна робота «Регулювання інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі» відповідає вимогам МОН України, які висуваються до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук, зокрема, пп. 9, 11, 12 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567, а її автор – Євтушенко Світлана Валеріївна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент:

Заступник директора з науково-організаційної роботи

Науково-дослідного фінансового інституту

ДННУ «Академія фінансового управління»,

доктор економічних наук, професор

Я. В. Котляревський

Підпис д.е.н., професора Котляревського Я. В. засвідчую:

Віце-президент ДННУ «Академія фінансового управління»,

д.е.н., професор

П. М. Леоненко